Valiokunnan lausunto TaVL 5/2015 vp– U 5/2014 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (liikesalaisuuksien suoja)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (liikesalaisuuksien suoja) (U 5/2014 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 9/2015 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitussihteeri Paula Laine-Nordström, työ- ja elinkeinoministeriö
- asiantuntija Riikka Tähtivuori, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- lainopillinen asiamies Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- oikeusministeriö
- Akava ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon TaVL 6/2014 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Direktiiviehdotus koskee liikesalaisuuksien suojaamista laittomalta hankinnalta, käytöltä ja julkistamiselta. Liikesalaisuuksien suoja on aineettomien oikeuksien suojamuoto, joka osaltaan täydentää yksinoikeuteen perustuvia teollis- ja tekijänoikeudellisia suojamuotoja. Tavoitteena on EU:n tasolla varmistaa, että sisämarkkinoilla tarjotaan riittäviä ja yhtenäisiä oikeussuojakeinoja

liikesalaisuuksien laittoman hankinnan, käytön ja ilmaisemisen varalta. Nykyisin liikesalaisuuksien suojan sisältö ja käytettävissä olevat oikeussuojakeinot vaihtelevat EU:n jäsenvaltioissa, minkä on arvioitu vähentävän yritysten halukkuutta ryhtyä rajat ylittävään tuotanto- ja tutkimusyhteistyöhön, ulkoistamiseen tai investoimiseen muihin jäsenvaltioihin.

Direktiiviehdotuksesta saavutettiin neuvoston yleisnäkemys toukokuussa 2014. Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunta (JURI) on sen jälkeen (16.6.2015) antanut mietintönsä, jossa esitetään muutoksia neuvoston yleisnäkemykseen. Muutosehdotuksia on kuvattu tarkemmin valtioneuvoston jatkokirjelmässä.

Valtioneuvoston kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti direktiiviehdotuksen tavoitteisiin ja hyväksyi neuvoston yleisnäkemyksen toukokuussa 2014. U-kirjelmässä (U 5/2014 vp) määriteltyä Suomen kantaa, jota täsmentävät eduskunnan siihen liittämät huomiot, ei esitetä muutettavaksi. Alla olevat huomiot kuitenkin täsmentävät sitä.

Kun päätöksentekoprosessi on jo asian osalta pitkällä, on vaikea tässä vaiheessa arvioida, kuinka paljon trilogineuvottelujen kompromissitekstin sisältöön pystytään enää vaikuttamaan ja mitkä asiat nousevat neuvottelukysymyksiksi. Suomi tulee kiinnittämään erityistä huomiota trilogineuvottelujen aikana alla mainittuihin kysymyksiin siinä määrin, kun se on neuvottelutilanne huomioiden mahdollista. Suomi pyrkii myös erityisesti vaikuttamaan siihen, että neuvoston yleisnäkemyksessä hyväksytyt parannukset komission ehdotukseen säilyvät. Toisaalta Suomi pyrkii vaikuttamaan myös siihen, että yleisnäkemykseen jääneet ongelmakohdat ratkaistaisiin mahdollisuuksien mukaan trilogineuvotteluissa parhaalla mahdollisella tavalla.

Suomi pyrkii edelleen vaikuttamaan direktiiviehdotuksen sisältöön siten, ettei se olisi liian yksityiskohtainen ja tulkinnanvarainen. Suomen pyrkimyksenä on, että direktiivin luonne minimidirektiivinä kävisi ilmi selkeällä tavalla tai direktiivi jättäisi muuten tarpeeksi harkintavaltaa ja joustonvaraa jäsenmaille. Suomessa liikesalaisuuksien suojan taso on kohtuullisen hyvä. Tämä perustuu erityisesti toimivaan rikosoikeudelliseen oikeussuojajärjestelmäämme. Suomi pyrkii edelleen varmistamaan, ettei direktiivi toteutuessaan heikennä kansallisiin rikosoikeudellisiin säännöksiin perustuvaa liikesalaisuuksien suojaa.

Alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa oli useita ongelmallisia kohtia. Näitä olivat asianosaisen oikeutta tutustua oikeudenkäyntiaineistoon ja oikeuteen osallistua asian käsittelyyn tuomioistuimessa rajoittavat säännökset (8 artikla), säännökset kantajalle määrättävästä seuraamuksesta perusteettoman kanteen nostamisesta (6 artikla) sekä säännökset liikesalaisuutta koskevan kanteen lyhyestä vanhentumisajasta (7 artikla). Vaikka mainitut säännökset muuttuivat yleisnäkemyksessä alkuperäistä ehdotusta parempaan suuntaan, pyrkii Suomi edelleen vaikuttamaan kyseisten artiklojen sisältöön U-kirjelmässä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lisäksi Suomi katsoo, että alkuperäisessä direktiiviehdotuksessa määritellyt liikesalaisuuden laittomat käyttötilanteet (3 artikla) ja toisaalta lailliset käyttötilanteet (4 artikla) saattavat käytännössä aiheuttaa tulkintaepäselvyyksiä, jotka korostuvat erityisesti työelämässä työnantajien ja henki-

löstön välisissä suhteissa. Suomi pyrkii siihen, että näiden artiklojen muotoilu olisi mahdollisimman yksiselitteinen ja riittävän yleisellä tasolla.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja pitää sääntelyn perustavoitteita edelleen kannatettavina. Parhaillaan käytäviin trilogineuvotteluihin liittyen valiokunta uudistaa aiemmin lausumansa (TaVL 6/2014 vp) painottaen lisäksi seuraavia seikkoja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että direktiivin minimiharmonisoiva ja siviilioikeudellinen luonne tulevat selkeästi esille sääntelystä. Uusi sääntely ei siten saa heikentää nykyisen kansallisen sääntelymme tasoa tai laajuutta, eikä sillä tule puuttua työlainsäädännön, rikosoikeuden tai perusoikeuskirjan soveltamisalaan.

Valtioneuvoston tapaan valiokunta kiinnittää edelleen vakavaa huomiota myös sääntelyn täsmällisyyteen ja selkeyteen. Tähän liittyen valiokunta katsoo, ettei mm. niin sanottujen johtajasopimusten tule kuulua sääntelyn piiriin. Soveltamisalaa koskevien epäselvyyksien ohella myös käytettyihin termeihin (esim. "yleinen julkinen intressi") liittyvät tulkintaongelmat voivat johtaa raskaisiin oikeudenkäyntiprosesseihin, jotka osaltaan heikentävät sääntelyn tavoitetta edistää rajat ylittävää t&k-yhteistyötä ja kauppaa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 17.9.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Ville Skinnari sd (osittain)
varajäsen Sari Essayah kd

varajäsen Kai Mykkänen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi